

SUS, Serviceerhvervenes
Efteruddannelsesudvalg
Konsulent Steffen Bisboe, Aarhus Tech
Konsulent Jes Mouritsen, Aarhus Tech
Oktober 2017

Revideret af:
Jes Mouritsen, Aarhus Tech
Michael Staun Nielsen, UCplus
August 2024, 2. udgave

Tryghedsvagter

© Børne- og Undervisningsministeriet (Oktober 2017, revideret 2024). Materialet er udviklet af Serviceerhvervenes Efteruddannelsesudvalg i samarbejde med Steffen Bisboe og Jes Mouritsen, Aarhus Tech, revideret 2024 af Jes Mouritsen, Aarhus Tech og Michael Staun Nielsen, UCplus. Materialet kan frit kopieres med angivelse af kilde.

Illustrationer/fotos uden anden angivelse af ophavsret, er udviklerens egne eller fra gamle SUS materialer.

SUS

Serviceerhvervenes Uddannelsesudvalg

Vesterbrogade 6D, 4.

1620 København V.

Tlf. 32 54 50 55

www.sus-udd.dk

sus@sus-udd.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Security Awareness og Crowd Control	6
Viden og Forståelse:	6
Typer af terrortruslerp	6
Observation og Handling:	7
Rapportering til politiet:.....	8
Eksempel	9
Mental parathed:	10
Samarbejde med Politiet:	11
Nattelivs- og visitationszoner:.....	11
Crowd Control.....	12
Ansvarsområder:.....	12
Konfliktforebyggelse og -håndtering:.....	12
Håndtering	12
Vejledning og information:	13
Samarbejde med SSP (Skole, Socialforvaltning og Politi).	14
Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).....	15
Krævede Praktiske Færdigheder:	16
Menneskemængdestyring.....	16
Kommunikation.....	16
Situationsfornemmelse	16
Løbende opdateringer fra politiet:.....	16
Klare retningslinjer.....	16
Erfaringsudveksling:	16
Afsluttende Bemærkninger:	16

Indledning

Tryghedsvagter i Danmark spiller en afgørende rolle i at **supplere politiets arbejde** og **styrke trygheden i lokalsamfundene**. De er et relativt nyt tiltag, inspireret af Sverige, der har en lang tradition for samarbejde mellem politi og vagter.

Formålet med tryghedsvagter er at:

- **Forebygge utryghed og kriminalitet:** Tryghedsvagterne skal gennem deres tilstedeværelse i uniform og patruljering virke præventivt mod utryghedsskabende adfærd, herunder småkriminalitet som hærværk og gadeuorden.
- **Skabe dialog med borgerne:** En central del af Tryghedsvagtens rolle er at opbygge tillid og relationer til borgerne gennem dialog og serviceorienteret adfærd. Dette kan f.eks. indebære at hjælpe borgere med at finde vej eller information.
- **Afhjælpe politiets ressourcemangel:** Tryghedsvagterne kan overtage lavrisiko-opgaver og bidrage til konfliktnedtrapning, hvilket frigør politiets ressourcer til mere komplekse opgaver. De kan f.eks. håndtere støjende unge eller rapportere hændelser, der kræver politiets indgriben.
- **Skabe synlig tryghed:** Den blotte tilstedeværelse af tryghedsvagter i uniform sender et signal om sikkerhed til borgerne og kan virke afskrækkende på potentiel kriminalitet.

Tryghedsvagter har dog ikke politimæssige beføjelser. De kan **henstille til personer om at stoppe forstyrrende adfærd** og tilkalde politiet, hvis henstillingen ikke efterkommes. De må **ikke anholde personer**, men de kan tilbageholde dem indtil politiets ankomst i specifikke situationer, f.eks. i nattelivszone. Tryghedsvagten har dog, som alle andre borgere i Danmark lov til at foretage en civil anholdelse, hvis det skønnes nødvendigt. Men vær sikker på den enkelte kommunes holdning til dette!

Tryghedsvagten har tilladelse til at **foretage foto- og videooptagelser for at dokumentere forstyrrelser af den offentlige orden eller andre strafbare forhold.**

Samarbejde med andre aktører er afgørende for tryghedsvagtenes succes:

- **Politiet:** Tryghedsvagter rapporterer hændelser til politiet, tilkalder dem ved behov, og fungerer som et bindeled mellem borgere og politiet.
- **Kommunale myndigheder:** Kommunerne er ansvarlige for tryghedsvagterne og fastlægger deres indsatsområder.
- **Boligforeninger:** Tryghedsvagter kan patruljere i boligområder, forebygge konflikter, og håndtere problemer som støj og hærværk. Have kendskab til placeringen af lokale varmestuer, fixerum mm.

- **Private virksomheder:** Tryghedsvagter kan samarbejde med butikker og virksomheder om at forebygge kriminalitet og sikre tryghed ved arrangementer.
- **Sociale og sundhedsmæssige instanser:** Tryghedsvagter kan samarbejde med sociale organisationer for at hjælpe udsatte borgere.

Uddannelsen til tryghedsvagt består af den grundlæggende vagtuddannelse (30 dage) og et supplerende AMU-kursus for tryghedsvagter (10 dage). Uddannelsen dækker emner som vagtfunktioner, lovgivning, kommunikation, konflikthåndtering og førstehjælp.

Forsøgsordningen med kommunale tryghedsvagter giver mulighed for at evaluere deres effektivitet og rolle i den samlede sikkerhedsindsats. En vellykket implementering afhænger af en balanceret tilgang med fokus på uddannelse, klare retningslinjer, og løbende evaluering.

Security Awareness og Crowd Control

Security Awareness

Formål: At øge tryghedsvagters bevidsthed om potentielle trusler og risici og give dem redskaberne til at identificere, rapportere og handle på mistænkelig adfærd.

Viden og Forståelse:

Nationalt trusselbillede: Tryghedsvagter skal holdes løbende informeret af politiet om aktuelle terrortrusler, terrorfinansieringsmetoder og andre sikkerhedsrisici, der er relevante for Danmark.

Eksempler: Trusselsvurderinger fra PET, politiets efterretninger om lokale bander, information om aktuelle demonstrationer eller begivenheder med potentiale for uroligheder.

Forside / **Trusler mod Danmark**

Figur 1 <https://pet.dk/trusler-mod-danmark>

Lokalt 'normalbillede': Tryghedsvagter skal udvikle en dyb forståelse for de daglige rutiner og begivenheder i deres ansvarsområde.

Eksempler: Hvilke butikker har åbent hvornår? Hvilke typer af mennesker færdes normalt i området? Er der særlige begivenheder, der regelmæssigt finder sted?

At kende 'normalbilledet' gør det lettere at spotte afvigelser og potentielle trusler.

Typer af terrortrusler:

Tryghedsvagter skal have kendskab til forskellige former for terrortrusler, herunder:

Ideologisk motiveret terrorisme: Terror begået af personer eller grupper med en bestemt ideologi, f.eks. religiøs ekstremisme, højreekstremisme, eller venstreekstremisme.

Antimyndighedsekstremisme: Terror begået af personer eller grupper, der er imod statens myndighed, f.eks. voldelige anarkister eller suverænitetbevægelser.

Typer af terrortrusler:

Forside / Trusler mod Danmark / **Terrorisme og ekstremisme**

o

Figur 2o <https://pet.dk/terrorisme-og-ekstremisme>

Terrorfinansiering: Tryghedsvagter skal være opmærksomme på metoder, der anvendes til at finansiere terrorisme, herunder:

Hvidvaskning af penge: At skjule ulovligt opnåede midler ved at føre dem ind i det legale finansielle system.

Indsamling af donationer: At samle penge ind under falske forudsætninger, der skjuler den reelle hensigt.

Ulovlig handel: At finansiere terrorisme gennem f.eks. smugling eller handel med ulovlige varer.

Observation og Handling:

Afvigelser fra normalbilledet:

Eksempler: En efterladt kuffert på et offentligt sted, en person der tager billeder af sikkerhedskameraer, en gruppe mennesker der opfører sig aggressivt eller truende.

Mistænkelig adfærd:

Eksempler: Personer der undgår øjenkontakt, bærer tunge beklædningsgenstande i varmt vejr, forsøger at skjule deres ansigt, eller følger andre personer på en mistænkelig måde.

Rapportering til politiet:

Eksempel på Rapport for Tryghedsvagter

Her er et eksempel på, hvordan en rapport fra en tryghedsvagt kan struktureres. Bemærk at dette er et eksempel, og den specifikke rapportstruktur kan variere afhængigt af den enkelte kommune eller vagtfirma:

- **Dato og tidspunkt:** [Angiv dato og tidspunkt for observationen]
- **Sted:** [Angiv præcis placering, f.eks. adresse eller beskrivelse af området]
- **Tryghedsvagtens navn og ID:** [Identifikation af Tryghedsvagten]
- **Hændelsestype:** [Beskriv kort hændelsen, f.eks. "Mistænkelig adfærd", "Efterladt genstand", "Konflikt", "Hærværk", osv.]
- **Beskrivelse af hændelsen:**
  - Beskriv hændelsen detaljeret og objektivt.
  - Inkluder relevante informationer om:
    - Personer: Signalement (køn, alder, højde, beklædning, særlige kendetegn), adfærd.
    - Genstande: Beskrivelse af genstanden (størrelse, form, farve, materiale).
    - Hændelsesforløb: Hvad skete der præcist? Hvad blev sagt? Hvilke handlinger blev udført?

Vidner:

- Var der andre til stede?
- Indsaml eventuelt kontaktoplysninger fra vidner.

Handling:

- Beskriv de handlinger, Tryghedsvagten foretog sig, f.eks.:
- Observation af situationen.
- Kontakt til politiet.
- Vejledning af borgere.
- Yderligere information:
  - Tilføj eventuelt yderligere relevant information, f.eks. billeder eller videooptagelser (hvis tilladt), bilnummer, retning gerningsmanden flygtede i.

Bemærk:

Rapporten skal være kortfattet, præcis og let at forstå.

Fokuser på fakta og undgå subjektive vurderinger.

Rapporter altid mistænkelig adfærd eller hændelser til politiet.

Overhold gældende regler for databeskyttelse (GDPR).

Eksempel:

- **Dato og tidspunkt:** 2023-12-18 kl. 21:45
- **Sted:** Hovedbanegården, København, ved indgangen til spor 2
- **Tryghedsvagtens navn og ID:** Jens Hansen, ID 1234
- **Hændelsestype:** Mistænkelig adfærd
- **Beskrivelse af hændelsen:** En mand (ca. 30 år, 180 cm høj, iført sort jakke og blå jeans) observeredes i færd med at efterlade en sort rygsæk ved en bæk. Manden kiggede sig nervøst omkring og forlod derefter hurtigt området.
- **Vidner:** Ingen observeret.
- **Handling:** Området blev afspærret, og politiet blev kontaktet.
- **Yderligere information:** Rygsækken blev ikke rørt. Politiet ankom kl. 22:05 og overtog håndteringen af situationen.
- Det er vigtigt at huske, at rapportering er en central del af Tryghedsvagtens arbejde. Præcise og informative rapporter kan hjælpe politiet med at forhindre kriminalitet og sikre tryghed for borgerne.

Mental parathed:

"Se, tænk, beslut, handling!": En model for at handle effektivt i en krisesituation.

- **Se:** Vær opmærksom på dine omgivelser.
- **Tænk:** Vurder situationen hurtigt. Er der en trussel?
- **Beslut:** Hvad er den bedste handling?
- **Handling:** Udfør den valgte handling hurtigt og effektivt.

Mental parathed handler om at være forberedt på at håndtere krisesituationer effektivt og hurtigt. Modellen "Se, tænk, beslut, handling" er en struktureret tilgang, der hjælper tryghedsvagter med at reagere korrekt under pres. Her er en detaljeret forklaring af hver fase i modellen:

Se: Vær opmærksom på dine omgivelser. Dette indebærer at observere alt, hvad der sker omkring dig, og identificere potentielle trusler eller usædvanlige situationer. Det er vigtigt at have et skarpt øje for detaljer og være i stand til at opdage afvigelser fra det normale billede.

Tænk: Vurder situationen hurtigt. Når du har observeret noget usædvanligt, skal du hurtigt analysere, hvad det betyder. Er der en reel trussel? Hvad er de mulige konsekvenser? Denne fase kræver hurtig tænkning og evnen til at vurdere risici på kort tid.

Beslut: Vælg den bedste handling. Baseret på din vurdering af situationen, skal du beslutte, hvad der er den mest hensigtsmæssige handling. Dette kan være at tilkalde politiet, advare andre, eller tage direkte handling for at afværge en trussel. Beslutningen skal træffes hurtigt og baseres på den bedste tilgængelige information.

Handling: Udfør den valgte handling hurtigt og effektivt. Når beslutningen er truffet, er det vigtigt at handle uden tøven. Effektiv handling kan være afgørende for at forhindre en situation i at eskalere eller for at beskytte dig selv og andre.

Denne model hjælper tryghedsvagter med at forblive rolige og fokuserede under stressede forhold, hvilket er afgørende for at kunne håndtere krisesituationer på en professionel og sikker måde. Ved at følge "Se, tænk, beslut, handling" kan tryghedsvagter sikre, at de reagerer hurtigt og effektivt, hvilket kan være med til at forhindre skader og opretholde sikkerheden i deres ansvarsområder.

Samarbejde med Politiet:

Politiets 'øjne og ører': Tryghedsvagter spiller en vigtig rolle ved at være politiets øjne og ører i det offentlige rum.

Bander og utryghedsskabende grupperinger: Politiet skal informere tryghedsvagter om lokale bander og deres aktiviteter.

- **Eksempler:** Politiet kan informere om kendte bandemedlemmer, konflikter mellem bander, og områder hvor bander er særligt aktive.

Løbende opdateringer: Politiet skal sørge for regelmæssige opdateringer om trusselsbilledet og lokale sikkerhedsudfordringer.

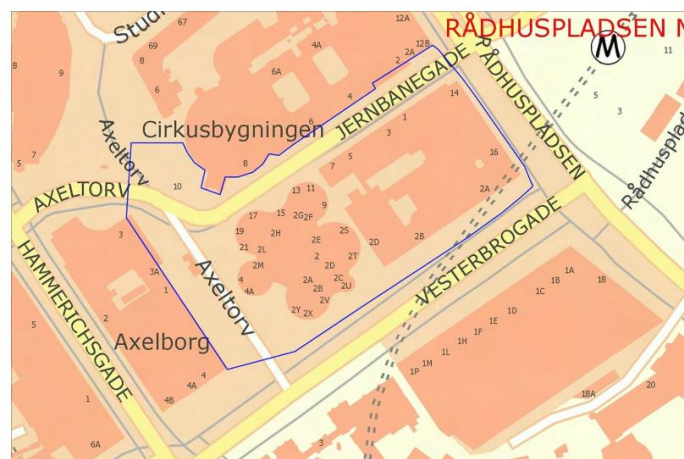
Myndighedsindsats: Tryghedsvagter skal tilkalde politiet i situationer, der kræver myndighedsindsats, f.eks. ved lovovertrædelser eller vold.

Nattelivs- og visitationszoner:

Nattelivszoner: Områder med et koncentreret natteliv, hvor der kan være øget risiko for uroligheder.

- Tryghedsvagter kan f.eks. have til opgave at kontrollere ID, afvise berusede personer, og forhindre uroligheder.

→ Nattelivszone omkring Vesterbrogade

Figur 3 <https://politi.dk/koebenhavns-politi/om-koebenhavns-politi/nattelivszoner>

Visitationszoner: Områder, hvor politiet har udvidede beføjelser til at visitere personer og køretøjer for at finde våben.

- Tryghedsvagter kan assistere politiet med at opretholde ro og orden i visitationszoner.

Visitationszoner

Aktuelle visitationszoner i Københavns Politikreds.

**Der er pt. ingen visitationszoner i Københavns
Politi**

Figur 4 <https://politi.dk/koebenhavns-politi/om-koebenhavns-politi/visitationszoner>

Crowd Control:

Formål: At sikre tryghed og orden ved arrangementer og i områder med mange mennesker, forebygge og håndtere konflikter, og samarbejde effektivt med politiet.

Ansvarsområder:

Sikkerhed og orden: Tryghedsvagter skal bidrage til at opretholde sikkerhed og orden ved:

Arrangementer: Festivaler, koncerter, sportsbegivenheder, demonstrationer.

Områder med store menneskemængder: Gågader, parker, pladser, transportknudepunkter.

Konfliktforebyggelse og -håndtering:

- **Forebyggelse:** Vær synlig, imødekommende og tilgængelig for at skabe tryghed og forhindre konflikter.

Håndtering:

- Bevar roen og tal i en rolig og venlig tone.
- Lyt aktivt til personerne involveret.
- Brug nedtrappende sprog og undgå at optrappe situationen.
- Tilkald politiet hvis nødvendigt.

Vejledning og information:

Eksempler: Hjælpe folk med at finde vej, informere om sikkerhedsforanstaltninger, svare på spørgsmål om arrangementet eller området.

Med anvendelse af naturbeskyttelsesloven guide borgere til korrekt brug af naturområder: Tryghedsvagten kan informere borgere om regler for færdsel, f.eks. kørsel med motorkøretøjer, ridning, og cykling, samt om regler for camping, overnatning, bål, og affaldshåndtering i naturområder.

Forebygge konflikter mellem borgere: Tryghedsvagten kan mægle i konflikter mellem borgere, der bruger naturen på forskellige måder, f.eks. hundeluftere og cyklister.

Rapportere ulovligheder til relevante myndigheder: Tryghedsvagten kan tilkalde politiet eller naturstyrelsen, hvis de observerer overtrædelser af Naturbeskyttelsesloven, f.eks. ulovlig camping eller affaldshåndtering. De kan også dokumentere overtrædelser, f.eks. ved at tage billeder eller video.

Yde korrekt borgerservice: Tryghedsvagten kan informere borgerne om deres rettigheder og pligter i naturområder, og dermed besvare spørgsmål og forebygge misforståelser.

Samarbejde med SSP (Skole, Socialforvaltning og Politi).

Tryghedsvagter arbejder ofte i områder, hvor SSP også er aktivt, f.eks. i **boligområder, parker og ved skoler**. Givet SSP's fokus på **forebyggelse af kriminalitet og utryghed blandt unge**, er et samarbejde med tryghedsvagter relevant i visse situationer.

Potentielle områder for samarbejde mellem tryghedsvagter og SSP:

- **Informationsdeling:** Tryghedsvagter kan observere og rapportere til SSP om **utryghedsskabende adfærd blandt unge**, grupperinger, der samles på en måde der skaber utryghed for borgerne, og potentielle konflikter i områder, hvor SSP er aktivt.
- **Forebyggende indsatser:** Tryghedsvagter kan deltage i **SSP-initiativer**, f.eks. ved at være til stede ved arrangementer for unge eller ved at patruljere i områder, hvor unge ofte opholder sig.
- **Konflikthåndtering:** Tryghedsvagter kan bistå SSP med at **håndtere konflikter**, der involverer unge, f.eks. ved at mægle eller ved at tilkalde politiet, hvis situationen eskaleres.
- **Mentorskab:** I nogle tilfælde kan tryghedsvagter fungere som **mentorer for unge** i udsatte områder, f.eks. ved at tilbyde vejledning og støtte.

Fordele ved samarbejde:

Øget tryghed for unge: Ved at arbejde sammen kan SSP og tryghedsvagter bidrage til at **skabe trygge og sikre miljøer for unge** i udsatte områder.

Tidlig indsats: Tryghedsvagter kan hjælpe med at **identificere unge, der er i risiko for at blive involveret i kriminalitet**, og dermed muliggøre en tidlig indsats fra SSP's side.

Bedre ressourceudnyttelse: Samarbejde kan føre til en **mere effektiv udnyttelse af ressourcerne** i både SSP og tryghedsvagtsskorpset.

Det er vigtigt at bemærke, at ethvert samarbejde mellem SSP og tryghedsvagter skal ske inden for **klare juridiske rammer og med respekt for borgernes rettigheder**. Det er også vigtigt at sikre en **god kommunikation og koordinering** mellem de involverede parter.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

Tryghedsvagter, er ligesom alle andre borgere i Danmark, **forpligtet til at respektere menneskerettighederne.**

Tryghedsvagter kan komme i situationer, hvor det er relevant at have kendskab til menneskerettighederne:

Forebyggelse af diskrimination: Tryghedsvagter må ikke udøve diskrimination på baggrund af køn, race, religion, eller andre beskyttede kendetegn.

Begrænsning af frihedsrettigheder: Tryghedsvagters beføjelser er begrænsede, og de må ikke unødigt begrænse borgernes frihedsrettigheder. De må for eksempel ikke tilbageholde personer uden lovhjemmel.

Yde lige adgang til tryghed: Tryghedsvagter skal sikre, at alle borgere har lige adgang til tryghed og sikkerhed i det offentlige rum.

Det kan være relevant for **tryghedsvagter at modtage undervisning i menneskerettigheder** som en del af deres uddannelse. Dette kan bidrage til at **styrke deres bevidsthed om disse vigtige principper** og sikre, at de **udfører deres arbejde på en etisk og ansvarlig måde.**

Som tidligere beskrevet omkring **Naturbeskyttelsesloven** og **borgernær kontakt** viser, at tryghedsvagter har en rolle i at **mægle i konflikter** og **vejlede borgere**. I disse situationer er det vigtigt, at tryghedsvagter handler med **respekt for alle involverede parter og deres rettigheder.**

Krævede Praktiske Færdigheder:

Menneskemængdestyring:

Eksempler: Brug af afspærringer til at styre flowet af mennesker, tydelig skiltning, kommunikation via højttaler, guide folk væk fra farlige områder.

Kommunikation:

Klar og tydelig kommunikation: Brug enkelt sprog, undgå fagudtryk, tal højt og tydeligt.

Aktiv lytning: Vis at du lytter ved at nikke, stille uddybende spørgsmål, og gentage det den anden person har sagt.

Situationsfornemmelse:

Vær opmærksom på dine omgivelser: Hold øje med potentielle risikofaktorer, f.eks. store menneskemængder, berusede personer, eller konflikter der er ved at opstå.

Reager hurtigt og effektivt: Tænk hurtigt og handle resolut i en krisesituation.

Løbende opdateringer fra politiet:

Sikrer at tryghedsvagter er opdaterede på aktuelle trusler, lokale sikkerhedsudfordringer, og procedurer.

Klare retningslinjer:

Kommuner og politi skal udarbejde tydelige retningslinjer for tryghedsvagters arbejde, herunder beføjelser, ansvar, og forventninger.

Erfaringsudveksling:

- **Møder og workshops:** Fælles møder for tryghedsvagter, politi, og andre relevante aktører for at dele erfaringer og best practice.
- **Online platforme:** Online forums eller grupper hvor tryghedsvagter kan dele erfaringer og stille spørgsmål.

Afsluttende Bemærkninger:

Tryghedsvagter er en vigtig del af sikkerhedslandskabet i Danmark. Gennem Security Awareness og Crowd Control kan tryghedsvagter bidrage til at:

- Forebygge kriminalitet og uroligheder.
- Håndtere potentielle trusler effektivt.
- Skabe trygge og sikre miljøer for borgere i Danmark.